

Rafael Daniel Berti, Winton's children in Scotland. Bachelor thesis. Prague, Charles University, Faculty of Humanities 2024, 36 pp.

Posudek oponenta

Takzvané kindertransporty patří v tuzemské i zahraniční historiografii od 90. let 20. století k velmi populárním, a proto i poměrně dobře prozkoumaným tématům. Na obecné úrovni lze zařadit do provázaných a dynamicky se rozvíjejících badatelských polí studií holokaustu, uprchlictví a péče o děti, které zejména na počátku 21. století zaznamenaly značný rozkvět. (Příkladem mohou být knihy americké historičky Tary Zahry – *The Lost Children* z roku 2011 a *The Great Departure* z roku 2017 –, v českém kontextu pak publikace *Nejisté útočiště* Kateřiny Čapkové a Michala Frankla z roku 2008.) Rafael Daniel Berti si pro svou bakalářskou práci zvolil jeden dílčí aspekt tohoto rozsáhlého komplexu témat: životní dráhy těch tzv. Wintonových dětí, které se po rozpadu meziválečného Československa ocitly ve Skotsku. Ačkoliv se jedná o skutečně velmi úzký výsek tzv. kindertransportů, téma je pro bakalářskou práci vhodně vybrané a má potenciál obohatit dosavadní interpretace dalších životních trajektorií tzv. Wintonových dětí.

Práce je rozdělena do pět částí, včetně úvodu a závěru. Po úvodu následují dvě kapitoly, které přibližují obecný historický kontext. První se věnuje historii uprchlictví z nacistického Německa, připojeného Rakouska a následně i zabraného pohraničí někdejšího meziválečného Československa. Druhá přibližuje situaci dětských uprchlíků ve Skotsku: jejich rozdělení do péče různých institucí, organizací i rodin. Poté následuje třetí a ústřední kapitola práce, v níž Berti předkládá kvantitativní analýzu životních trajektorií dětských uprchlíků ve Skotsku založenou na interpretaci šetření mezi přeživšími z let 2007 a 2009. Samotná analýza je dobře zpracována a její závěry působí poměrně přesvědčivě.

Předložená bakalářská práce je přiměřeně strukturována, dobře se čte, což bych chtěl skutečně ocenit, a z textu je vidět, že autor se orientuje v existující sekundární literatuře – jak tuzemské, tak i zahraniční. Přesto mě při čtení textu překvapilo, že autor nezná publikace tuzemského historika Michala Frankla, které by mu umožnily zpřesnit líčení situace uprchlíků v meziválečném Československu i tzv. druhé republice. Text obsahuje jen minimální množství chyb, např. článek G. C. Cuthbertsona byl publikován v časopise *Historia. Journal of the Historical Association of South Africa* (viz s. 10 a 34). Poněkud nejasné pro mne zůstává, zda autor pracoval přímo s knihami Andrey Hammel či Frances Williams, na něž přímo v textu odkazuje, ale které neuvádí v seznamu zdrojů.

Rezervy má práce v reflexi vlastního badatelského postupu a použitých metod. Ačkoliv je totiž vystavěna na interpretaci kvantitativních dat či údajů získaných prostřednictvím kvantitativního šetření (a z textu není jasné, o jakou variantu se jedná), není v práci reflektována metoda kvantitativní analýzy, která má jak v sociálních vědách obecně, tak i historiografii specifickou tradici. Podobně považuji přiblížení pramenů, s nimiž autor v práci pracuje, za nedostatečné. Při obhajobě by mě proto zajímalo, zda by autor mohl obšírněji zodpovědět několik souvisejících dotazů: Za jakým účelem iniciovala Asociace židovských uprchlíků (AJR) své šetření z počátku 21. století? (Stála za ním nějaká specifická agenda, např. zjištění počtu stále žijících uprchlíků, možná snaha podchytit sociální péči o ně apod.?) Jak toto šetření konkrétně probíhalo? Měly všechny otázky a témata šetření kvantitativní povahu? Domnívám se, že tato dodatečná reflexe by vyjasnila i mnohé výsledné teze, které autor v textu předkládá. Konkrétně v analytické části věnované vzdělání Wintonových dětí ve Skotsku uvádí, že Spojené království těmto dětským uprchlíkům nabídlo lepší příležitosti než jejich mateřské země, z nichž pocházely. Takové tvrzení by autor nejprve musel jasněji podložit a opřít se o případné socio-demografické výzkumy obyvatel zemí střední Evropy z meziválečného období. V opačném případě teze působí až příliš povrchně a neukotveně. Jinak řečeno, zvolení kvantitativní metody, resp. vyčtení kvantitativních pramenů, si vyžaduje specifický způsob zacházení, což podle mého soudu v práci není dostatečně reflektováno.

Přes zmíněné výhrady autor v práci prokázal schopnost promýšlení tématu a jeho zasazení do širšího historického kontextu. Mé připomínky mají spíše povahu doporučení pro případné publikování textu. Z toho důvodu **jednoznačně doporučuji práci k obhajobě a navrhuji ji hodnotit mezi stupni výborně (1) a velmi dobře (2)** v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze, 6. září 2024

Pavel Baloun